

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки
Кафедра обліку і фінансів**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан інформаційних технологій та
економіки
_____/ Тетяна ШТЕРМА/
«__» _____ 2025 р.

СИЛАБУС

обов'язкової навчальної дисципліни

«Місцеві фінанси»

**Освітньо-професійна
програма:**

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок

Спеціальність:

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

Галузь знань:

07 «Управління та адміністрування»

D «Бізнес, адміністрування та право»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

Інформаційних технологій та економіки

Мова навчання:

українська

Розробник:

Чорновол Алла Олегівна – доктор економічних наук,
професор

Профайл викладача:

<https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/ite-faculty/department-of-accounting-and-finance/#>

E-mail:

alla_trufen@ukr.net

Консультації:

четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Місцеві фінанси» передбачає вивчення місцевих фінансів, їх функцій у фінансовій системі, фінансової політики на місцевому рівні, сутності місцевих бюджетів та їхнє казначейське виконання в Україні, доходів та видатків місцевих бюджетів, фінансових ресурсів місцевого самоврядування, здійснення планування та фінансування видатків місцевих бюджетів, процедури застосування програмно-цільового методу бюджетного планування, формування знань про міжбюджетні відносини та їх складові, засвоєння теоретичних основ управління місцевими фінансами та фінансового контролю на місцевому рівні, ознайомлення з процедурою забезпечення фінансами об'єктів комунальної власності, з основами організації місцевих фінансів у зарубіжних країнах.

Освітній компонент «Місцеві фінанси» є складовою навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 3 кредити. Форма підсумкового контролю – іспит.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» є сформувати у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, практичних навичок та формування системи професійних компетентностей щодо навиків аналізу забезпеченості органів місцевої влади та місцевого самоврядування необхідними фінансовими ресурсами для реалізації функцій та задач в регіонах України.

Завдання дисципліни «Місцеві фінанси» є надання студентам знань, які розкривають: суті і значення місцевих фінансів; засади функціонування місцевих фінансів як одного з дійових важелів економічної політики місцевих органів влади та місцевого самоврядування; джерела формування доходів та управління видатками місцевого рівня.

Предметом вивчення курсу «Місцеві фінанси» є фінансові відносини, що виникають на регіональному та місцевому рівнях у процесі формування та використання фінансових ресурсів, які надходять у розпорядження органів місцевої влади та місцевого самоврядування.

У результатів вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основи організації бюджетного процесу на місцевому рівні та бюджетному регламенті;
- основи бюджетного планування на місцевому рівні;
- основи бюджетного регулювання;
- основи механізму управління місцевими фінансами та проведенням фінансового контролю на місцевому рівні;

вміти:

- опрацьовувати законодавчу та нормативну базу, яка регламентує функціонування місцевих фінансів в умовах сьогодення;
- проводити планування величини, складу і структури доходів місцевих бюджетів всіх рівнів;
- складати розрахунки за видатками місцевих бюджетів, забезпечувати цільове спрямування бюджетних коштів;
- проводити нормування витрат;
- розробляти і застосовувати в практичній роботі кошториси доходів і видатків комунальних бюджетних установ, планувати обсяги бюджетних коштів;
- визначати шляхи раціонального використання бюджетних коштів, економії видатків бюджетів адміністративно-територіальних одиниць, ефективного застосування матеріальних фінансових ресурсів місцевих бюджетів та бюджетних установ.

3. Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Місцеві фінанси» ґрунтується на знаннях з освітніх компонентів «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Гроші і кредит», «Фінанси».

4. Компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК13. Здатність аналізувати форми та методи планування державного та місцевих бюджетів, оцінювати ефективність державної фінансової політики, напрямів реалізації бюджетного процесу та міжбюджетних відносин.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР24. Здатність ідентифікувати, аналізувати та запобігати корупційним ризикам у професійній діяльності.

ПР26. Аналізувати доходи і видатки держави та територіальних громад, стан публічних фінансів, оцінювати ефективність фінансової політики й бюджетного процесу, здійснювати фінансовий контроль в умовах децентралізації.

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Сутність та засади організації місцевих фінансів.

Тема 2. Фінансові ресурси місцевого самоврядування.

Тема 3. Планування і фінансування видатків місцевих бюджетів.

Тема 4. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання.

Тема 5. Цільові фонди місцевого самоврядування.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Фінанси підприємств комунального господарства.

Тема 7. Управління фінансами на регіональному рівні.

Тема 8. Фінансовий контроль на місцевому рівні.

Тема 9. Ризики і виклики формування та виконання місцевих бюджетів в умовах військової агресії.

Тема 10. Світовий досвід організації фінансів місцевих органів влади.

6. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання**:

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Система контролю поєднує сукупність методів і форм оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти.

Методи оцінювання:

- усне опитування - (0-3 бали);
- письмове опитування - (0-3 бали);
- тестування; (0-5 бали);
- презентація результатів виконаних завдань, доповіді; (0-5 балів);
- аналітичні звіти; (0-5 балів);
- розв'язування практичних ситуацій; (0-3 бали);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання - (5-15 балів);
- публікація тез чи статті (5-10 балів);
- модульна контрольна робота (0-20 балів)
- підсумковий контроль – іспит (0-30 балів).

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи).

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за певний період навчання студентів. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	
E	50-59	3 (задовільно)
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Іспит:

Поточний контроль		Іспит	Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II		
35	35	30	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, ввічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

7. Література

1. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI.
2. Бюджетна система : підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року. URL:<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyiregionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>
4. Децентралізація в Україні. URL:<https://decentralization.gov.uahttp://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

5. Власюк Н. І. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Н. І. Власюк. – Львів: В-во ЛТЕУ, 2020. – 260 с
6. Волкова В. В., Волкова Н. І. Місцеві фінанси. Навчальний посібник. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. 105 с.
7. Волкова В. В., Волкова Н. І. Місцеві фінанси : навч. посіб. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. 105 с.
8. Карлін М.І., Проць В.І., Проць Н.В. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування: концептуалізація, практика та пріоритети : монографія. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2023. 260 с.
9. Качула С. В., Павлова Г. Є., Лисяк Л. В., Добровольська О.В., Катан Л. І. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
10. Кнейслер О., Спасів Н., Кізима Т. Фінанси об'єднаних територіальних громад у фінансовій системі України. Світ фінансів. 2020. № 1 (62). С. 8-19.
11. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
12. Про співробітництво територіальних громад: від 17.06.2014 р. №1508–VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
13. Про добровільне об'єднання територіальних громад від 05.02.2015 р. №157– VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
14. Сидорович М. Муніципальні фінанси : навч. посіб. для студентів вищ.навч. закл. / Марія Сидорович. Київ : НаУКМА, 2021. 68 с.
15. Фінанси підприємства: навч. посіб. для студентів всіх галузей знань вищих навчальних закладів. 2-ге вид. перероб. і допов. Одеса: ДУІТЗ, 2021. 112 с. 4 б. Фінанси: підруч. / за ред. І. О Лютого. Київ: Ліра-К. 2021. 728 с.
16. Горьовий В.П., Ю.В. Біляк. Основи корпоративного управління. Навч. посібник. Київ: Каравела, 2020. 372 с.
17. Ключан В.В., Мірошник В.О., Надточий К.П. Особливості об'єднання територіальних громад в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 1. С. 142-147.
18. Проць Н.В., Матвійчук Н.М. Особливості забезпечення фінансової спроможності територіальної громади (на прикладі Любешівської територіальної громади Волинської області). Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. № 3 (36). С.125-129 URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-36-2022>
19. Проць Н. В., Руденко А. Формування та використання коштів бюджетів територіальних громад. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. Том. 2 № 30 (2022) С.46-55. <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/752/609>
20. Ткачук Н.В. Фінансове забезпечення територіальних громад України в умовах воєнного стану / Трансформація економіки, фінансів і менеджменту в умовах світової глобалізації . колективна монографія. “Baltija Publishing” (м. Рига, Латвія), 2023. С.199 – 220.
21. Osaulenko O., Bondaruk T., Momotiuk L. Ukraine’s State Regulation of the Economic Development of Territories in the Context of Budgetary Decentralisation. Statistics in transition new series, September 2020. Vol. 21. № 3. Pp. 129-148
22. Бондарук Т. Г. Точки зростання та їх роль в забезпеченні стійкого економічного розвитку територій. Економіка та суспільство. Вип. 28. 2021. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/532>
23. Бондарук Т.Г. Проблеми та перспективи оцінки фіскального простору місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Ринок праці та зайнятість населення. 2020. № 1(61). С. 55–64.
24. Chornovol A. Public finance management system in modern conditions / Alla Chornovol, Julia Tabenska, Tetiana Tomniuk, Liudmyla Prostebi // Investment Management and Financial Innovations. 17 (4). 2020. pp. 402-410.
25. Chornovol A. Economic and legal aspects of EU insurance market development / Olena Murashko, Ruslana Havrylyuk, Vitalii Operuk, Iryna Zhuvahina, Alla Chornovol, Mykola Andriyenko // Journal of Management Information and Decision Sciences. 24(6). 2021. pp. 1-9.
26. Chornovol A. Innovative financial management strategy in the context of amalgamation of territorial communities of Ukraine / Alla Chornovol, Yuliya Voytsekhovska, Volodymyr Sarychev,

Інформаційні ресурси:

1. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
4. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>